

Věc: bakalářská práce – posudek vedoucího práce

Název bakalářské práce:
Archeologie hradu Zvíkova

Autor: Lucie Voříšková
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta filozofická
Archeologický ústav FF
r. 2013

Volba tématu

Zvolené téma patří do studia dějin osídlení a hmotné kultury v mikroregionu jižních Čech. Jedná se o pokus rekonstruovat vývoj a proměny osídlení na Zvíkově a v jeho okolí na základě dostupných pramenů a odborné literatury.

Téma lze hodnotit jako badatelsky přínosné pro studium dokladů o existenci a variabilitě života od pravěku po současnost, o typech sídlištních aktivit a dokladech materiálové kultury na lokalitě, která proslula především středověkou hradní zástavbou.

Metodologie

Bakalářská práce je koncepčně rozdělena do několika bloků, v nichž L. Voříšková použila podobné metodologické postupy, vycházející ze znalosti dostupných pramenů (nálezové zprávy, sbírkové fondy ad.) a odborné literatury. Vedle deskripčních a analytických metod aplikovala i statistické a komparativní postupy pro dosažení přehledů o chronologicko-typologickém vývoji osídlení v daném mikroprostoru. To jí umožnilo v závěrečné syntéze podat informace o hmotných dokladech od pravěku do novověku a tam, kde to bylo možné, i o typech sídel z konkrétních předhistorických a historických období.

Práce je v přílohách doplněna tabulkami, grafy, převzatou plánovou dokumentací a vlastními fotografiemi, jež dokládají, že autorka podrobně zná prezentovanou lokalitu a pracovala i s částí nálezového fondu.

Forma bakalářské práce

Absolventská práce obsahuje 62 stran textu (včetně seznamu literatury), 1 graf, 9 tabulek a 91 obrazových příloh. Splňuje tedy požadavky na rozsah bakalářské práce. Je členěna do 6 kapitol s připojeným seznamem použitých pramenů, literatury a obrazových příloh.

Koncepce je zřejmá již z obsahového přehledu; vedle logického členění na příslušné kapitoly a podkapitoly je možno rámcově odlišit tři tématické bloky, směřující v deskripci a analýze od obecného k jedinečnému, tj. v úvodu je podán povšechný popis a členění vrcholně středověkých šlechtických sídel, následuje

komplexní přírodovědně-historické a stavebně-historické pojednání o hradu Zvíkov a stěžejní druhá polovina práce je zaměřena na přehled a analýzu archeologických aktivit v prostoru hradu i jeho okolí tak, jak jsou známy z dostupných - publikovaných či archivovaných - zpráv a dochovaných hmotných dokladů.

Formální stránka bakalářské práce zahrnuje vedle rozsahu a koncepčního pojetí i pohled na nejzákladnější složky psané odborné stati. Sem patří vedle gramatiky a stylistiky také odkazový aparát a oborová terminologie.

Jazykové vyjadřovací prostředky L. Voříškové považují za dobré s bohatým slovním rejstříkem. Znalost terminologie považují za převážně odpovídající požadované oborové specializaci¹. Problematické je občasné používání tzv. „ich“ formy², díky níž má příslušný text místo odborné studie spíše charakter vyprávění (ovšem s poznámkovým aparátem).

Odkazový aparát je v předložené práci normativně správně používán, je přehledný a srozumitelný. Vedle několika případů nesprávných citací³ se vyskytují v textových odkazech i tituly, které vůbec nejsou uvedeny v seznamu literatury⁴. Kromě desítek drobných gramatických nedostatků, tj. překlepů a chybějících interpunkčních znamének, jsou v práci tři hrubé pravopisné chyby, při čemž do tohoto počtu nezařazují problematiku psaní velkých písmen u topografických údajů⁵.

Celkově lze hodnotit formální stránku předložené bakalářské práce za splňující požadavky na její obhajobu. Pokud by autorka s tématem pracovala dál, doporučuji doplnit a opravit shora uvedené nedostatky v gramatice a citačním aparátu.

Obsah bakalářské práce

Předložená práce vychází ze znalosti historicko-archeologické problematiky zájmového prostoru, což dokládá první polovina práce o odborné literatuře. V ní lze úvodní kapitolu o vrcholně středověkých šlechtických sídlech (kap. 3) považovat za velmi jednoduše až schematicky koncipovanou a pojednanou⁶.

¹ V oblasti oborové terminologie lze odkázat na následující nedostatky (výběr – ostatní jsou uvedeny červeně v posuzovaném rukopisu): „malých hrádků“ (s. 4), „čelní vyhřívací strana“ (s. 43), „militarie“ (s. 44 ad.), „hřeby“ (s. 51) ad.

Problematické nebo nesrozumitelné formulace: „Ta plnila hlavní typ užívaných opevnění před nástupem vrcholně středověkého hradu“ (s. 52); „otázkou badatelů také zůstává, v jaké době mohla být ostrožna osídlena“ (s. 54); „Jeden z nejzajímavějších míst je lokalizován“ (s. 54); „hrad Zvíkov je obecně datován do střední až pozdní doby bronzové“ (s. 55).

² V celé práci se opakovaně objevují formulace typu: „máme“ doloženo; výzkum „nám“ přinesl; nálezy „nám“ dokládají atd.

³ Chlupáč a kol 2011 na str. 8 – v seznamu literatury je „et al.“, neuvedené strany u citované studie „Durdík – Kašička – Nechvátal 1995“ (s. 10); v seznamu literatury nejsou uvedeny strany u Nechvátal 1988; u šesti titulů v seznamu literatury není uvedeno místo vydání ad.

⁴ Např. „Neuhäuslová a kol. 1998“ (s. 9) nebo v modifikaci „Neuhäuslová a kol. 85“ (s. 9); „Wirth 1909“ (s. 23); „Soukup 1909“ (s. 24, s. 49); „Menclová 1976b“ (s. 33, asi má být 1972b).

⁵ Viz např. „Písecký okres“ (s. 7), „Zvíkovská věž“ (s. 16) a mnoho dalších.

⁶ Celá kapitola vychází v podstatě ze dvou odborných titulů, zatímco mnoho dalších (Encyklopedie tvrzí; hrady, dvorce ad.) není ani odkázáno, že existují.

Deskripční a analytická druhá polovina práce se zabývá hmotnými doklady se snahou o chronologické zařazení a typologické třídění poznatků o osídlení prostoru zvíkovského hradu a jeho širšího okolí.

Z toho vychází závěrečná syntéza, kde se autorka pokusila o chronologické a typologické seřazení dokladů osídlení, resp. o prezentaci dobové materiálové kultury. U této autorčiny hodnotící části práce však postrádám podrobnější pojednání o životě na hradě, neboť se zde L. Voříšková zabývá téměř výlučně datací a typologií vybraných solitérů zástavby. Jako vhodnou bych viděl obecnější charakteristiku života na hradě tak, jak ji nabízejí i archeologické prameny (některé jsou uvedeny i v práci dokumentačně). Jedná se např. o možnost prostorového a funkčního vyhodnocení archeologických nálezů v areálu hradu (reprezentativní prostory, kuchyně, provozní objekty, odpadiště apod. ve vazbě např. na doklady o existenci kachlových kamen, dlaždicových podlah, o výbavě stolu a kuchyně atd.); dostupný materiál bylo možno posoudit i s ohledem na jeho proměny v čase (tj. čím se lišila výbava v tom kterém období). I když je nutno zdůraznit, že část nálezového fondu nebyla autorce přístupná a značný počet artefaktů je v torzálním stavu, byl by pokus o tuto rekonstrukci nepochybně přínosem pro doplnění tématu. Kombinací nemovitých a movitých dokladů totiž nabízí Zvíkov již v současné době relativně plastický obraz nejen zástavby a její proměny v čase, ale i o životě na něm v období vrcholného středověku.

Závěrečné zhodnocení

S ohledem na shora uvedené hodnotím předloženou
bakalářskou práci L. Voříškové známkou:
velmi dobře

Otázky k obhajobě:

1/ Jak se liší (nebo je shodná) vámi studovaná středověká materiálová kultura z hradu Zvíkova od nálezů z dalších jihočeských hradních lokalit ?

V Českých Budějovicích 30. 5. 2013

doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.